

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR ENVIRONMENTU

ENVIRONMENT STUDIO

ZASTÁVKA

BUS STOP

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

BcA. Julija Jonas

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. MgA. Barbora Klímová ArtD.

BRNO 2023

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 7 – 18
1. Úvod	
2. Psychologické zastavení	
3. Fyzické zastavení	
4. Drapérie	
5. Realizace projektu	
6. Vizuelní zpracování projektu	
7. Závěr	
POUŽITÉ ZDROJE	s. 19 – 20
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 21 – 25

ABSTRAKT

Projekt se zabývá fenoménem zastávky veřejné dopravy, který by měl sloužit jako metafora pro emigraci a čekajícího člověka. Zkoumání tohoto tématu pomáhá pochopit otázky vzájemného porozumění, které vyvstávají v procesu interkulturní interakce. Projekt je zaměřen na analýzu jednotlivých fází proměny osobnosti člověka během emigrace, především ve vztahu k procesu čekání a očekávání. Zároveň byla využita poetika zastavení a také jeho fyzického prožívání.

Materie hraje v projektu důležitou roli. Mým záměrem bylo ztvárnit čekajícího člověka, se kterým by bylo možné zkrátit vzdálenost, nějakým způsobem se i ztotožnit. Samotný kokon s nepatrnou přítomností lidské postavy v sobě nese skrytou krásu, kterou do něj lidský život mimovolně vkládá.

Finální instalace je umístěna ve veřejném prostoru, na autobusových zastávkách, kde přítomnost uměleckého objektu vytváří atmosféru na hranici inscenované a autentické reality. Ve výsledku je projekt o kráse klidu a zároveň napětí z očekávání.

Klíčová slova: emigrace, zastavení, autobusová zastávka, drapérie, postava

ABSTRACT

The project is dedicated to the phenomenon of public transport stops, which should serve as a metaphor for emigration and the waiting person. The study of this topic helps to understand the issues of mutual understanding that arise in the process of intercultural interaction. The project is aimed at analyzing the various stages of the transformation of a person's personality during emigration, primarily in relation to the process of waiting and expectation. At the same time, the poetics of stopping was used, as well as its physical experience.

Fabric plays an important role in the project. My intention was to portray a person waiting, with whom it would be possible to shorten the distance, in some way even identify. The cocoon itself, with a slight presence of a human figure, carries a hidden beauty that human life involuntarily puts into it.

The final installation is located in a public space, at bus stops, where the presence of an art object creates an atmosphere on the verge of staged and authentic reality. As a result, the project is about the beauty of peace, and at the same time about the tension of expectation.

Keywords: emigration, stopping, bus stop, drapery, figure

Ráda bych poděkovala své rodině za veškerou podporu a pochopení. Taky ráda bych poděkovala vedoucí mé práce, Barboře Klímové, za nadšení a cenné rady, které mě podpořily ve chvílích nejistoty.

Věnováno mému dědečkovi, největšímu cestovateli.

TEXTOVÁ ČÁST

1. Úvod

Stojím na zastávce a čekám na autobus číslo 84. Pokaždé se opozdí ve stejnou dobu, ale pokaždé neztrácím naději, že dorazí včas. Mimochodem mě napadá přirovnání čekání na autobus s čekáním schválení dokumentů na prodloužení víza. Každá žádost má svůj seznam dokumentů, dobu vyřízení a vše se zdá být přesné a jasné. Zákon o pobytu cizinců stanoví pro vyřízení žádosti standardně lhůtu 60 dnů ode dne podání žádosti. [1] Čekání se prodlužuje. Napadá mě známý, možná trochu přehnaně dramatický scénář odmítnutí. A čas opět plyne jako stojatá voda v bažině. Chce se pohnout dál, ale autobus má 10 minut zpoždění a já zase čekám.

Konverzace o migraci se v poslední době stala téměř nedílnou součástí každé schůzky nebo banálního čtení zpráv. V roce 2020 dosáhl počet mezinárodních migrantů 281 milionů, což je o 32 milionů více než v roce 2015. Ženy tvoří 48,1 % z celkového počtu migrantů, asi 15 % jsou děti, 6,6 milionu jsou zahraniční studenti a 169 milionů jsou pracovní migranti. 73 % migrantů jsou lidé v produktivním věku. V Evropě žije 86,7 milionů migrantů. [2] Do 30. června 2022 bylo na území ČR registrováno celkem 1 053 568 osob cizí státní příslušnosti. [3] Jde o citlivé téma, bez ohledu na to, na které straně barikády člověk skončí. Většina lidí vnímá imigranty pozitivně, existují však i obavy, většinou související s ekonomickou stránkou problému. Emigrant však stojí před složitější otázkou budoucnosti. Jedna věc je, pokud stěhování souvisí se studiem nebo prací, která pravděpodobně v budoucnu zlepší životní úroveň člověka a je pouze dočasnou zastávkou na cestě životem. Něco jiného je, když se to stane, protože život na stejném místě se již nezdá bezpečný. A i když si člověk sám vybere na základě určitých úvah, nakonec za to zaplatí určitou cenu. Změny nastanou na všech úrovních: biologické, psychologické i sociální.

2. Psychologické zastavení

Zastávka č. 1 Plánování stěhování vyžaduje hodně úsilí a trpělivosti, zejména byrokratická stránka věci, a jakmile člověk vstoupí do nové země, začíná první etapa adaptace. První zastávka po koloběhu starostí. Může se dovolit trochu si odpočinout, rozhlédnout se, hrát si na turistu. S novým místem však přicházejí i nové starosti: orientace v novém městě, komunikace v cizím jazyce, nekonečná válka s byrokracií anebo banální pokus o nákup potravin pro domácí recept. Turistický režim se deaktivuje. Únava se kumuluje z potlačování pocitu bezmoci, zklamání z vlastních sil či nadějí, které byly vkládány do života v nové zemi. Nicméně, stejně jako u jakékoli jiné emoce, je důležité ji uznat a prožít, aby se mohlo posunout dál.

Zastávka č. 2 Důležitou součástí zkušenosti emigranta je zkušenost ztráty. Místo obvyklého prostředí se člověk setkává tváří v tvář s novou kulturou, chutěmi, vůněmi, krajinou. Svůj vliv má i stres ze snahy přizpůsobit se. Místní zvyky, kulturní rozdíly způsobí spíše podráždění než zájem. Navaluje se pocit paranoie, že místní lidé záměrně nechtějí komunikovat a ztěžují život. Jsi cizinec, cizí. Rozdělení na „já“ a „oni“ se cítí obzvláště ostře. Nově se setkává s idealizovanými vzpomínkami na ztracený domov. Vzpomínka kreslí známý „rodny kut“[4] a chce se se vším skončit, vrátit se, zbavit se stresu a stát se sám sebou. Nastává rozhodující okamžik pro přijetí či nepřijetí ztráty, kdy přijetí vytváří prostor pro nové zkušenosti.

Zastávka č. 3 Emigrant zažívá nejen ztrátu fyzických věcí, ale i ztrátu identity. Člověk má tendenci ztotožňovat se se svou rodinou, místem narození, životní zkušeností. Se stěhováním se situace mění a mohou se vynořit pocity méněcennosti kvůli ztrátě jisté role ve společnosti. Proces adaptace vyžaduje seriózní revizi názorů na život, mění zevnitř lidskou osobnost. Hledání nového já může být prodlouženo. Adaptace je obtížná zejména pro ty, kteří vědomě udržují svůj sociální okruh v rámci svých krajanů, využívají informační zdroje ve svém rodném jazyce a vyhýbají se komunikaci s místním obyvatelstvem ve snaze snížit hladinu stresu. Taková izolace však člověka připravuje o šanci naučit se něco nového, což může převrátit pohled na svět vzhůru nohama. Je důležité pochopit, že ztráta identity je vlastně transformací z něčeho známého na něco nového, stejně jedinečného.

Zastávka č. 4 Nic netrvá věčně. Člověk se adaptuje k novému životu, bolestný pocit nostalgie ustupuje na pozadí. Místní ulice se skládají ve známé trasy, objevují se noví známí a oblíbené jídlo. Mluvení v cizím jazyce nevyvolává pocity studu nebo paniky. Svět kolem už se nezdá tak nesrozumitelný a beznadějný a země odjezdu se zdá být stále vzdálenější. Jsou síly na podporu nejen sebe, ale i těch, co jsou teprve na začátku cesty.

Zastávka č. 5 Bez zastavení zůstanou změny bez povšimnutí. V určitém okamžiku přichází pocit plnosti a stability. Kritický pohled na situaci odhaluje nejen negativní stránku stěhování, ale i tu pozitivní. Nová země představuje souhrn společnosti, kultury, historie a politiky, a nikoli změť stereotypů. Rozdělení mezi „já“ a „oni“ samozřejmě nezmizí, ale vzdálenost se výrazně zmenší. Identita získává nové aspekty.

V důsledku toho je každý zodpovědný za svou vlastní cestu a zkušenosti, které mu to přinese. Někdo zůstane stát na první zastávce v rozpacích, někdo se vrátí. Každý se přizpůsobuje svým vlastním tempem, takže je důležité dát si čas na zastavení a přehodnocení všech pocitů a událostí. V některých okamžicích čas nepozorovaně uteče, jindy se se zatajeným dechem zastaví. Čas strávený bezvýznamným čekáním může být frustrující, ale pokud se vystoupí z koloběhu myšlenek a rozhlédne se kolem sebe, najde se poezie v zóně její zásadní absence.

3. Fyzické zastavení

Zastavit se. Přestat se hýbat, zůstat na místě. Přestat jednat, pracovat. Zmrazit se, zmrznout. Přestat, ukončit se, skončit. Zabránit pokračování jakékoli akce. Přerušit svou práci na jakémkoli místě. Zdržet se, soustředit se na někoho. Otočit se, upoutat pozornost. Dospět k rozhodnutí, závěru. Zvolit někoho. Dočasně se usadit, někde se usadit po příjezdu, někam dorazit. [5]

Zastávka. Dočasná přestávka, ukončení. Místo, kde zastavují tramvaje, autobusy atd. [6] pro nástup a výstup cestujících a hlavně čekání na dopravu. Pro cestující jsou autobusové zastávky místem tepla, oddechu a úkrytu před nepříznivým počasím nebo spalujícím sluncem. Možná pro většinu lidí je obyčejná autobusová zastávka pouze o přesunu z bodu A do bodu B a není nijak obzvlášť poutavá. Trvale se opakující architektonický objekt neustále ovlivňuje celkový estetický dojem z cesty. Tato kompaktní struktura je aktivním vizuálním akcentem v silničním prostředí, nejen vnímaným z oken automobilů a MHD, ale také v kontextu města se specifiky vnímání chodců a s komplexem vizuálně-prostorových vazeb s okolní zástavbou.

V jasně omezeném světě zastávky se zdá, že atmosféra divadla sama o sobě napovídá. Scéna, kde nejsou žádní herci, jen diváci, stojící vedle sebe. Místo, kde se přímo pod nosem, ale paradoxně daleko od očí, odehrávají představení života. Vynucené očekávání, do kterého je člověk umístěn, a podstata výkonu přímo závisí na tom, jaký tento člověk je, co cítí, co si myslí. Některá dramata se odehrávají v myslích těch, co čekají. Je člověk připraven na zastavení, které znamená setkání s pravdou? A jaká bude cena této pravdy? Na zastávce se dá sedět na jednom místě a pořád se kolem bude něco dít. Je to jako představení, kde se autorem stává samotné publikum.

V pohlcujících představeních Rimini Protokoll nechybí ani zapojení diváka do procesu, taky se musí bloudit a taky se musí stát součástí představení. Je tu ale jedno „ale“ – svoboda pohybu. V Urban Nature se společnost zamýšlí nad paradoxy života a soužití ve městě. Performativní instalace, která se umožní vžít do situace sedmi skutečných postav s úžasnými příběhy žijících ve městě. Jak představení dopadne pro každého konkrétního diváka, alespoň z pohledu návaznosti, záleží na tom, jak a jakým principem se tam bude pohybovat. [7]

V představení i v životě je zastavení a čekání nedílnou součástí. Tato kombinace statiky a pohybu se pro mě stala určující, mluvíme-li o poezii, a ne o

specifické funkci subjektu. To vše je o kráse klidu a zároveň o napětí z očekávání. Rovnováha byla nastolena, cesta se prošla. Zůstává volitelné – dívat se kolem.

4. Drapérie

Zdaleka ne poslední rolí pro mě při práci na projektu zabírá materiál. Záhyby látky jako jakýsi vizuální kód mají působivé výrazové vlastnosti. Již v počátcích klasického sochařství se drapérie využívala nejen jako technická podpora, ale také jako silný obrazový nástroj. Vlny a přelivy látky povznášejí postavu za ní, dodávají jí mystiku a naplňují ji novými významy. Krásná sama o sobě drapérie představuje dlouhou tradici nekonečných uměleckých děl. Ve středověku například drapérie symbolizovaly hojnost a svatost. V současnosti se záhyby látky stávají čistě uměleckým prvkem a jsou interpretovány v závislosti na kontextu.

Záhyby jsou nedílnou součástí celé historie umění a také silnou filozofickou metaforou, ke které se obrátilo mnoho moderních myslitelů. Francouzský filozof Jacques Derrida, autor teorie dekonstrukce, posouvá koncept záhybů do metaforické roviny a aplikuje je na analýzu textu, který má vždy dvojí význam. [8] Martin Heidegger popisuje bytí v *Fundamental Problems of Phenomenology* konceptem „fold“. [9] Svého času se M. Merleau-Ponty pokusil podložit myšlenku „skládání“ v *Fenomenologie vnímání*. [10] Carmen Vidal považuje „záhyb“ za symbol 80. let, vysvětlující princip univerzální kulturní a politické dezorganizace světa, kde „vládne prázdnota, v níž se o ničem nerozhoduje, kde jsou jen oddenky, paradoxy, které ničí zdravý rozum při určování jasných hranic jednotlivce. ... Jsou tam jen fragmenty, chaos, nedostatek harmonie, absurdita, simulace, triumf zdání a lehkovážnost“. [11]

Draperie nesouvisí pouze s uměním a filozofií, ale je také obecným slovem označujícím látku nebo textilie. Může se vztahovat na látku používanou k dekorativním účelům, původně hlavně na oděvy. Přepásaný pléd je velký kus látky připomínající přikrývku, který je kolem těla ovinut volně našaseným materiálem a v pase sepnuty páskem. Zbytek materiálu je různými způsoby obtočen kolem horní části těla a zajištěn špendlíky nebo jinak, aby se držel na místě. [obrazek 1]

Terminologie vznikla v Irsku před mnoha staletími. Slovo „pléd“ v gaelštině přibližně znamená přikrývku a byl původním výrazem pro oděv. Přepásaný pléd byl a je často označován mnoha různými termíny včetně féileadh-mór, breacan an fhéilidh a velmi často „velký kilt“, nicméně tento oděv rozhodně nebyl znám jako „velký kilt“ v letech, kdy byl populární.

Oba termíny féileadh-mór a breacan an fhéilidh jsou gaelské termíny, první znamená zhruba „velký obal“ a druhý zhruba „tartanový obal“. Pro horaly to byl univerzální svrchní oděv, balili se do něj, unikali před nepřízní počasí a zakrývali se jím během spánku. [12] Skotské plédy byly vyrobeny z tartanové tkaniny, což neslo význam barvy oblasti. Každá rodina nebo klan měl svůj originální vzor, kterým byl pléd ozdoben. Z tohoto obrázku bylo vždy možné určit, ke které oblasti a ke kterému klanu jeho majitel patří. Vzor byl aplikován speciálními špejlemi a představoval různé kostky a pruhy. Tartany byly vyrobeny výhradně z ovčí vlny a barveny přírodními rostlinnými barvivy podle speciální technologie. V roce 1746 bylo horalům zakázáno nosit tartany a kiltové sukně a speciální špejle používané při výrobě byly zničeny. Pouze třem klanům se podařilo zachránit své plédy, protože jejich barvy byly blízké vládním. Během tohoto zákazu začali Skotové používat tartany jako přehozy. [13]

V současné době má pléd v interiéru funkci dekorativní příkrývky. S příchodem industrializace byla ruční práce nahrazena mechanizovanými procesy a díky hromadné výrobě se příkrývky staly mnohem dostupnějšími. Dalším významným důvodem je vznik nových látek, které jsou dostupnější pro masu. Dnes existuje obrovské množství plédu. Barvy jsou jak klasické kostky a pruhy, tak různé vzory: květiny, obrázky zvířat, imitace zvířecích kůží atd. Různorodé jsou i materiály, ze kterých jsou příkrývky vyrobeny: tradiční vlna, akryl, fleec, bavlna, bambus, plyš, vlasové tkaniny, umělé a přírodní kožešiny.

5. Realizace projektu

Zdrojem mé inspirace byl jakýsi vtip, který jsme si vyměňovali s přáteli, kteří také emigrovali. Jeho podstatou je, že každý z nás dostal na cestu emigrantskou pléd. Definice vznikla v procesu dopisování. Pléd by měl být teplý, s dostatečně dlouhým vlasem, z umělého materiálu, vždy s vyobrazením květin nebo exotických zvířat a samozřejmě by ho měla emigrující osobě předat maminka nebo babička, která si tento pléd schovávala pro deštivý den nebo svatbu vzdáleného příbuzného. Samotné gesto předání látky se mi zdá být jakýmsi rituálem. Je to jako předání částečky domácí pohody. Hmatové vjemy umožňují se rychleji zklidnit ve stresové situaci, cítit teplo a prostě se cítit chráněni. Pocity, které jsou důležité pro člověka, který čelí zkouškám v cizí zemi. Otevřením tématu migrace jsem nehledala způsob, jak ukázat konkrétního člověku, tato možnost mi přijde až příliš samozřejmá, ale zámotek, který chrání a zároveň by vyvolal pocit větší tolerance a empatie. Jako jeden ze zdrojů inspirace mě zaujal poněkud obsedantní zájem Gaëtany Gatiány de Clérambaulty o draperii tradičních maghrebských rób z počátku 20. Století. Zdůrazněním plynulostí a tvaru látky se člověk na jeho fotografiích jakoby ztrácí. [14]

Projekt je určen divákovi, ne který někam dorazil, ale právě přijíždějícímu. V přítomnosti. Době, ve které je člověk v limbu a jeho budoucnost ještě není určena. Ať už procházejícímu mimo divákovi, který letmo zachytil obraz. Možná divákovi čekajícímu na rozhodující okamžik svého života, nebo jen autobus číslo 84. Součástí příběhu se stává obraz zabalené postavy, zamrzlé ve stejné nejistotě. Autobusová zastávka se stává provizorním jevištěm pro statické představení, kde jsou všichni účastníci diváky.

Veřejné umění nemá pamětní funkci, jako monumentální sochařství, neslouží jako čistá dekorace, jako mnoho nástěnných maleb, neodpovídá myšlence, kde forma následuje funkci. Není to jednorázové, ale zahrnuje opakující se zkušenost interakce. Umění na veřejném místě proměňuje každodenní život, vnáší do něj nové významy, proměňuje fyzickou krajinu prostřednictvím té kulturní. Nutí vás přemýšlet, klade nepříjemné otázky, upozorňuje na problémy a výzvy, mění obvyklé scénáře interakce s městem. Při výběru místa jsem mířila na užší kontakt s divákem. Důrazně izolovaná místa, jejichž cesta vyžaduje pečlivé plánování předem, mi připadala spíše jako

prostředek k odcizení člověka od tématu. Prezentační metoda, kdy stačí jen vyjít z domu, výrazně zmenšuje vzdálenost mezi dílem a divákem.

Dostupnost veřejného umění a často i jeho nevyhnutelnost je poměrně komplikovaná věc. Ne každý je připraven zamilovat se do konkrétního projektu. Zvláště, pokud je kolize a interakce s ním vynucená. Mým úkolem je však nepřipraveného diváka vytrhnout ze stavu lhostejnosti k okolí a přenést ho do stavu tvůrčího chápání reality, probudit sounáležitost s tématem. Doufám, že moje práce zpomalí, možná překvapí diváky, ale zároveň bude srozumitelná každému.

6. Vizualní zpracování projektu

Téma migrace jako rozšířeného fenoménu dneška je velmi aktuální a je způsobeno šířením emigrace po celém světě. Studium tohoto tématu pomáhá pochopit otázky vzájemného porozumění, které vyvstávají v procesu interkulturní interakce. Migrace hraje důležitou roli v moderních společenských, kulturních a ekonomických změnách a ovlivňuje i mezinárodní vztahy.

Vývoj vizuální části projektu vzešel z několika myšlenek a nápadů. Aniž bych to věděla, vracím plédu jeho původní funkci. Velký kus látky, podobný příkrývce, omotaný kolem těla, hřeje a zároveň nese nějaké informace o člověku. Postava člověka, tonoucího se v látce, mimovolně vytváří intriku o tom, kdo tento člověk je, co ho na toto místo přivedlo a co od něj očekávat. Lákala mě myšlenka odstranit konkrétního člověka z reprezentace emigranta. Pléd obepíná celou postavu, těžké záhyby materiálu skrývají nuance pohybu a hlavní dominantou se stává obličej. Takovéto vizuální zpracování zvoleného tématu odkazuje k rigidnějšímu žánru reportážní fotografie. Od Dorothee Langeové a ostatních fotografů, kteří pracovali na úkolu od Úřadu pro přesídlení vlády USA, až po jakékoli zprávy BBC nebo CNN. Obraz trpícího, na hony vzdálený pohodlnému životu běžného diváka, spíše rozděluje situaci na sledujícího a zobrazovaného. Mým záměrem bylo ztvárnit čekajícího člověka, se kterým by bylo možné zkrátit vzdálenost, nějakým způsobem se i ztotožnit. Samotný kokon s nepatrnou přítomností lidské postavy v sobě nese skrytou krásu, kterou do něj lidský život mimovolně vkládá. Díky tomu se zrodila série velkoformátových samolepek zobrazujících lidskou postavu v různých, spíše statických pózách, kde je vidět pouze látka a člověk je v ní pouze tušený. Materiál tisku se liší v závislosti na povrchu, na který budou plakáty nalepeny.

Důležitou součástí vystavování prací na veřejném místě je propojení tématu s místem. V tomto případě je zakódované v názvech zastávek, kde klíčem ke kódu je název země. Takových zastávek je v Brně jen 10 a nacházejí v různých čtvrtích. Běloruská, Černoohorská, Česká, Chorvatská, Gruzínská, Holandská, Jugoslávská, Srbská, Ukrajinská a Uzbecká. Nehledala jsem žádnou konkrétní zemi s největšími problémy. Téma migrace je z mého pohledu aktuální pro každou zemi, ať už se migruje do ní nebo z ní. Z technických důvodů nebyla instalace na některých zastávkách možná.

Vzhledem ke zvláštnosti vystavování bez souhlasu místních úřadů je obtížné odhadnout dobu existence díla, instalace proto proběhne krátce před obhajobou práce. Samotné představení bude probíhat souběžně ve městě a v galerii v podobě mapy města s určenými zastávkami a dokumentací některých z nich.

7. Závěr

Když se jede kolem zastávky dost rychle, vše, co je v jejích mezích, jakoby zamrzne, promění se v plochý model reality. Detaily dokreslí představivost.

Cílem projektu bylo zkoumání proměny osobnosti člověka během emigrace. Každý člověk vnímá okolí různými způsoby, vše má své vlastní nuance a rysy, které lze procítnout pouze z vlastní zkušenosti. Zkušenost emigranta je však podobná zkušenosti každého čekajícího člověka. Čekání na odjezd, čekání na doklady, čekání na novou zkušenost, naplnění očekávání nebo zklamání. Prizmatem svého subjektivního pohledu jsem se snažila přiblížit obraz emigranta místnímu obyvateli. Při výběru místa jsem se záměrně vyhnula důrazně izolovaným místům vyhrazeným pro umění. Z mého pohledu způsob prezentace, kdy stačí jen vyjít ven, výrazně snižuje vzdálenost mezi dílem a divákem, a imponuje zvolenému tématu. Do budoucna plánuji projekt i nadále prezentovat v dalších městech pomocí nových postav.

Ve výsledku nikdo nezůstane na zastávce věčně, každý dříve nebo později odejde za svým konečným cílem. Pokud si však na chvíli dáte čas, můžete i v napětí čekání vidět krásu klidu.

POUŽITÉ ZDROJE

1. Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky, dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D> (12.4.2023)
2. Portál migračních dat, dostupné z: https://www.migrationdataportal.org/international-data?i=stock_abs &t=2020 (12.4.2023)
3. Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky, dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-2-ctvrtleti-2022.aspx> (12.4.2023)
4. Yakub Kolas, *Můj rodný kout, jak jsi mi milý!*, 1923, dostupné z: <https://belarusy.net/yakub-kolas/moj-rodny-kut-yak-ty-mne-mily/> (11.3.2023)
5. *Zastavit se*, Výkladový slovník ruského jazyka, Moskva, 1938, dostupné z: <http://feb-web.ru/feb/ushakov/ush-abc/15/us287811.htm> (3.4.2023)
6. *Zastávka*, Výkladový slovník ruského jazyka, Moskva, 1938, dostupné z: <http://feb-web.ru/feb/ushakov/ush-abc/15/us287901.htm> (3.4.2023)
7. Rimini Protokoll, *Urban Nature*, dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=74EGMGECjk> (26.2.2023)
8. Mathieu-Pierre Buchler, *The Veil of Truth Metaphors of Revelation and Concealment in Hegel, Heidegger and Derrida*, dostupné z: https://www.academia.edu/45059450/The_Veil_of_Truth_Metaphors_of_Revelation_and_Concealment_in_Hegel_Heidegger_and_Derrida (30.3.2023)
9. Martin Heidegger, *The basic problem of phenomenology*, Indiana University Press, 1982, dostupné z: [https://library.mibckerala.org/lms_frame/eBook/Heidegger%20-%20The%20Basic%20Problems%20of%20Phenomenology%20\(IUP\).pdf](https://library.mibckerala.org/lms_frame/eBook/Heidegger%20-%20The%20Basic%20Problems%20of%20Phenomenology%20(IUP).pdf) (30.3.2023)
10. Maurice Merleau-Ponty, *Phenomenology of Perception*, Taylor and Francis e-Library, 2005, dostupné z: <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/Phenomenology-of-Perception-by-Maurice-Merleau-Ponty.pdf> (30.3.2023)
11. Ilja Iljin, *Postmodernismus. Slovník pojmů*, Moskva, Intrada, 2001, s. 185
12. *Belted plaid*, Wikipedia, dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Belted_plaid (17.1.2023)
13. John Telfer Dunbar, *History of highland dress*, Philadelphia, Dufour Editions, 1964, dostupné z: <https://archive.org/details/historyofhighlan00dunb/page/n1/mode/2up> (24.1.2023)

14. Leïla Sebbar, *Under the veil*, Artforum, leden 1992, s.75-77, dostupné z: <https://www.artforum.com/print/199201/under-the-veil-33646> (24.1.2023)
15. Georges Didi-Huberman, *Ninfa moderna: esej o spadlé draperii*, Praha, agite/fra, 2009
16. Anthony Vidler, *The Architectural Uncanny: Essays in the Modern Unhomely*, Cambridge, The MIT Press, 1992
17. Anthony Vidler, *Warped Space. Art, Architecture, and Anxiety in Modern Culture*, Cambridge, The MIT Press, 2000
18. GUST, *The Urban Condition: Space, Community, and Self in the Contemporary Metropolis*, 010 publishers, 1999
19. GUST, *Post Ex Sub Dis. Urban Fragmentations and Constructions*, 010 publishers, january 2003
20. The Journey Kwantu, *Does changing countries affect your sense of identity?*, srpen 2022, dostupné z: https://open.spotify.com/episode/6qqleohxa64kthukdh1ss?si=sv_vbqalszap-sn-m0aqaq (20.11.2022)
21. *How can art define a sense of national identity?*, Royal Academy of Arts, červenec, 2017, dostupné z: https://open.spotify.com/episode/0ii4imzy0uscjnlIntrc07?si=agii9ujrrqsp9_y3ripc2q (20.11.2022)
22. Núria Ricart-Ulldemolins, *Public Space and Memory*, dostupné z: https://www.academia.edu/75510293/public_space_and_memory_public_space_and_memory (6.4.2023)
23. Cameron Cartier, Jennifer Wingate, *The Failure of Public Art*, Public Art Dialogue, Volume 10, 2020, s. 111-113, dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21502552.2020.1794473> (20.3.2023)
24. Integrovaný Dopravní Systém Jihomoravského Kraje, *Abecední seznam zastávek v zónách 100 a 101*, dostupné z: <https://content.idsjmk.cz/cenik/200101/Obce-zastavky.pdf> (25.11.2022)

OBRAZOVÁ ČÁST

1. Inspirační zdroje

"Matheson". A plate illustrated by R. R. McIan, from James Logan's *The Clans of the Scottish Highlands*, published in 1845. Dostupné z:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Matheson_\(R._R._McIan\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Matheson_(R._R._McIan).jpg)

(17.1.2023)

CIZINEC ČLOVĚK, koláž, papír, rozměr: 20x13cm, 2023

Emigrantský pléd, koláž, papír, rozměr: 20x13cm, 2023

2. Vizuál projektu

Zastávka Gruzínská, digitální fotografie, 2023

Zastávka Jugoslávská, digitální fotografie, 2023

Série samolepek Emigrantský pléd, digitální fotografie, polymerická fólie, samolepicí textilie s akrylátovým lepidlem, přibližné rozměry: 160x50cm, 2023 (13. 5. – 31. 8. 2023, autobusová zastávka Gruzínská, Holandská, Jugoslávská, Srbská, Brno)

Zastávka, digitální fotografie, koláž, 2023 (Zastávka Srbská, Brno)